

Nro. 26.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Mártziusnak 29-ik napján 1799-ik
esztendőben.*

Hadi Történetek.

Béts. — Itt a' következő *Extrablattot* (rend ki-
vül való Hadi tudósítást) adatta-ki a' múlt Szeré-
dán a' Fő Hadi Cancellaria: — „
„A' *Károly* Fő Hertzegtől, mint Kurir, ide ér-
kezett, *Mack* Regementje béli Fő-Hadnagy *Báró*
Moskon, azt a' tudósítást hozta, hogy: a' *Generál*
Jourdan' vezérlése alatt lévő *Frantzia* tábor, az
ólta, hogy a' *Rénus* vizénn keresztül jött, mind
jobban-jobban elő nyomulván, a' mi gyenge
szélső posztjainkat minden felől vissza nyomta,
a' midőn ő mind ezek mellett örökké azt hirdette,
hogy mind ezeket nem kellene ellenséges lépések-
nek tartani, hanem, tsak, hogy a' *Fr. Respublika*'

seregeinek meg-határozott parantsolatok adattak volna eleikbe az iránt, hogy ezt vagy amazt a' katonai posztot el foglalják.

„Ilyen-képpen elő rukkólt *Jourdán* egész az *Osterach*' vidékéig : midőn az alatt Gen. *Ferino* más felöll egy más Frantzia tsoporttal a' *Bodensee* felé küldettétvén-el, *Piatschek* Cs. Királyi Gen. Májort egész *Ravensburghoz* vissza nyomta.

„Tehát *Károly* ö Királyi Fő Hertzegsége is, az ellenségnek ezen elő-nyomulásaihoz képpelt kötöztette a' maga siető marschait, és már Mártz. 20-dikára, a' *Sundgaui* és *Altschhauseni* halmokhoz mégérkezett vólt: 's-táborát éppen a' maga Avangárdájának háta-megé szállította-meg, úgy, hogy főbb táborunktól fogva a' Frantzia táborig már csak egy *marsch*-távolság volt közben.

„Azonn a' naponn, a' melyenn ö Fő Hertzegsége itten meg-szállott, a' Frantziák, Avangardánkra elő nyomultának, néhány első tsoportjainkon erőt is vettének, és *Hoskirchen* 's-*Klostersüssen* mellé jöttek: hanem, vissza nyomattatott tsoportjaink is, mihelyest segítségék érkezett, azonnal és éppen ily hamarsággal vissza verték bizonyos távolságnyira az ellenféget.

„Minthogy ö Fő Hertzegsége ezen forzirozott *marsch* által már ily közel érkezett vólt táborával az ellenséghez: erre nézve el-tökélette magát, hogy 21-dikben, ö-véle, minden további várokozás nélkül meg-ütközzék.

„Az ellenség, jobb szárnyával az *Osterachi*, a' bal szárnyával pedig, a' *Duna*' jobb partja' szomszédságaiban, a' *Mengeni* halmokon, és így a' két szárnyai felöll, centrálta vólt magát. Az *Osterach*' völgye egy olyan tulajdonságu motsáros hely, hogy azonn csak négy passus vagy on keresztül; melyre nézve ez az ellenségtől jó meg-gondolással el-foglaltatott környék, igen alkalmas fekvést szolgáltatott néki, és sokkal nevelte erejét.

„A' dolgoknak ily állapotjokban azt találta jónak lenni ö Fő Hertzegsége, hogy az ellenség'

táborát egyesített erővel a' közepénn bontsa-meg. Ily tzállal, ugy tette a' rendeléseket, hogy seregeinek egyik csoportjával, a' Feldmarschallajtnánt *Nauendorf* vezérlése alatt lévő Avangarda' háta-megett F. M. Lajtnánt Hertzeg *Fürstenberg*, a' *Duna* mellett fel-felé *Mengen*hez, egy más csoporttal pedig Fegyvertármester Gróf *Wallis Olivier*, bal felölről az *Alsichhauseni* töltött útann nyomuljon *Osterach*hoz elő. Ö Fő Hertzegsége a' tábornak ezen bal szárnyánál, személyesen maga vezérelt egy középső csoportot. Oly szerentsés volt ö Fő Hertzegsége, hogy az ellenséget, néhány óra leg hevesebb ellent-állás után, helyéből ki-nyomta, és a' *Pfuhlendorfi* halmokig kergette.

„Ezen jó poztonn, ujj állásba vette magát az ellenség, a' hól a' frontja egélszen egy motsáros völgy által fedeztetett: melyre nézve a' Fő Hertzeg, táborának nagyobb részét az ellenség' jobb szárnya ellen vonta ölsze, oly tzállal, hogy 22-dikben ötet mind itt mind pedig hátulról megtámadja, mint-hogy 21-dikben az éjjelnek bé következése miatt ezt tselekedni már lehetetlen volt.

„Az ellenség azonközben, ezt az ujjantoni megtámadtatást bé-várni nem batorzkodott: hanem, magát azon éjjel *Stokach* mellé visszavonta, a' meddig mind kergettetett a' miénknek Avangardája által.

„Ezen gyözedelmeskedésnek környülállásos elő-adása, közelébről következni, és mint megérkezéndik, a' Publicummal azonnal közöltetni is fog: még tsak azt jegyzi-meg ö Királyi Fő Hertzegsége előre, hogy a' mi hóltakból és sebellekből álló vesztesünk meg-lehetős feles, mivel-hogy az *Osterachi* ellenséges poztnak igen terhes volt a' megtámadtatása; az ellenség' vesztesése etlenben még felébb; sok emberei el-fogattattak, és három ágyui is el-vétettek.

„Meg fogja ö Fő Hertzegsége még mind azokat, a' kik magokat különösen meg-külömböztet-

ték, nevezni: hanem, ezen alkalmatossággal Gróf *Nauendorf* F. M. Lajtnántot, a' ki a' maga jó rendelkezései által az *Osterachi* ellenséges posztnak megtámadásában és a' dolognak jó véghez vitettetésében igen hasznos szolgálatot tett, továbbá *Kempf* és Gróf *Gyulai* General-Májorokat, kik között az első hasonló-képpen *Osterachnál* mutatta-ki magát, a' második pedig *Ettikhofent* foglalta-el, ditséri ő Királyi Fő Hertzegsége. “

* * *

Gróf *Suwarow* 4-gyed naptól fogva *Bétsben* lévén, minden felé, mint nagy vitéz, nagy tisztelettel fogadtatik. Az utzákon, a' hól el-szekerezik, *Vivatot* kiáltoznak néki. Midőn az Udvarhoz audentziára megyen, vagy katonaság' meg-nézésén, vagy másutt valahol jelen-léte reméltetik, már előre sok nép várokozik, hogy ezt a' II-dik *Katalintól* és II-dik *Joseftől* betsültetett, szerette-tett, és a' töllök való meg-tiszteltetésnek néhány tzimereit mejjénn hordoró nagy katonát, láthassák és esmerhessék.

A' mult Szeredánn, egy Kozákokból, közönséges gyalogokból, Granatérosokból, és Agyuzokból álló számos *Orosz* sereg érkezőn-meg, és maschérozván el *Schönbrunn* mellett *Olosz* ország felé, ennek nézésére temérdek nép takarodott volt ki *Béts* várossából. A' fegyveres sereg, a' Kastély' Udvarának külső kapuján bé-menvén, a' kertnek más végénél ment ki egy kapun; a' hól a' Fő Hertzegek, Fő Hertzegnék, és sok más Hertzegek, Generálisok, Fő tisztek, 's-egyéb Fő Méltóságok előtt, hadi muzsikával, paradéval, tiz lobogó zászlókkal, maschérozott-el. A' nép, a' sok hintó, és lovas gavallér, jó fél óra távolságra a' Kastélytól fogva megszűre-ki még a' mezőn is mind el-állotta vólt két felől az utat, a' melyenn az *Orosz* sereg jött. *János* és *Antal* fő Hertzegek is, sok lovas késérökkel, jó távolságra elibe lovaglattak

a' seregnek. — Ez úttal nem vólt künn Fels. Urunk és Afzszonyunk. Az *Orosz* fő vezér *Suwarow* sem: hanem, másodiksori audentziánn járt az alatt ő Felségénél.

Tegnap, u. m. Tsötörtökönn, ismét érkezett ugyan ezen útann egy *Orosz* Colonne, a' melynek meg nézésénn már ő Felségek is künn voltanak, sok Fő Méltóságokkal együtt. Ott voltak: az *Orosz* Követ, Gróf *Rasoumoufszki*, Fő vezér *Suwarow*, Princz *Würtemberg*, 's-többek.

* * *

Hadschimihály Sisánni Pál Urat, és fiát, a' Fels. uralkodó Ház, és Magyar Haza eránt mutatott sok rondbeli érdemeire nézve, a' Banatusban lévő *Uj-Bécsei* Uradalmáról való prædicatummal meg tisztelni méltoztatott Fels. uralkodó Fejedelmünk.

Orosz Ország.

Ezen birodalomnak kikötő-helyeiben, igen tüzeffen epittik a' hadakozó ujj hajókat. *Pétersburg*-nál három Linea hajók, *Archangelnél* is három Linea hajók 's-két Fregátok, a' *Fekete* tengerenn hasonló-képpen három Linea hajók, mind 74 ágyusok, vagynak munkában. A' *Pétersburg*nál munkában lévők között az egyik 130 ágyus. — Azt mondják (igy ír az *Orosz* határokról egy tudósító) hogy a' 4 *Orosz* táborok között, a' melyek maschéroznak, egyik-egyik 45,000 emberekből áll: hanem, valóságos számjokat tsak ugyan nem lehet meg-határozva tudni. A' *Brescki* Palatinatusban és *Ukraniában* magazinumok gyűjtetnek öfsze. *Nieswicz* mellett 100 darab vár-törő, és 70 darab batalion ágyuk állanak készen. *Kiow* körül mozgásban szemléltetnek lenni a' *Kozákok*; *Podoliába* 40 darab ágyukat szállítottanak által. Megparantsoltatott, hogy az ország-utakat, *Cudnow* és

Tubar felé igazgassák. A' *Berbiczewi* Liferánsok 4000 lovakat vásároltak öszfze, az ágyuk' szállítására. — A' Bétsi Cs. Királyi Udvarnál lévő *Orosz* Császári Követ, ezen méltóságban továbbra is meg-erőssítettett, és az *András* Rendjének keresztjével meg-tiszteltetett.

Olosz Ország.

Az eddig vólt *Cisalpinus* hadi Minister *Fig-nolle*, és Gen. *Fiorella*, több más Cisálpinai szol-gálatbéli tisztekkel együtt, Frantzia hazafiak vol-tak. Azt végezvén pedig nem régen a' Frantzia Directorium, hogy egy Frantzia is, külföldi szol-gálatot ne vállalhasson, vagy a' ki azt vállal, Frantzia hazafi lenni meg szünnyön, erre való nézt a' nevezett Frantzia hazafiak már minyájon ki-leptek a' Cisálpinai szolgálatból. *Cisalpinus* Ha-di Ministerré *Bianchi* lett.

Egy *Olosz* levélnek Post-Scriptumában ezek a' pár szavak olvastatnak: — „Mostanában azt erős-sitik, hogy az Insurgensek egész mentelben volná-nak *Turin* várossa felé. — Hogy ezen Post-Scrip-tum nem fundamentom nélkül való kút-föböl szár-mazott legyen, ki lehet azokból a' környülállások-ból hozni, a' melyekről ilyen szókkal irtak *Ge-nuából* Mártz 3-dikánn: — „

„*Montferát*ban közönséges Insurgálás vagyon, és a' több Piemonti tartományokat is fenyegeti. Sok helyeken Insurgens csoportok gyűltenek együve. Egy csoportjuk Fébr. 26-dikánn *Aqui* várossát és várát el-foglalta, a' benne talált Frantziákat és jó-akaróikat el-fogta, és a' három színü zászló' he-lyébe kéket szúrt fel. Az után egy 7000 fejekből álló Insurgens csoport *Alessandriának* vévén útját, egy recognoscérozásban foglalatoskodó 50 embe-rekből álló Frantzia csoportot, körül kerített, és el-fogott, &c. Ez a' környülállás nem kevés nyug-hatatlanságot okozhat a' Frantzia Directoriumnak,

anyival is inkább, hogy most igen kevés Frantzia katonaság találtatik *Piemontban*.

Romában olyan hirdetést adatott-ki az ott lévő Országgló-szék, hogy az Insurgált *Strancone* várossát, a' Frantzia seregek el-foglalták, 's-az Insurgenseket fogságra tették, hogy az Insurgensek *Rietiből* ki-üzettettek, 's-hogy ugyan ök végezetre *Alatriban* is kéntelenek voltak meg adni magokat. — Ellenben más helyekenn, mint a' *Circeó* Departamentomban is, ujjanton ki ütötte magát a' támadás.

Civita-Vechiára már meg-tette az Ostromló sereg az első reá-rohanást: hanem a' benn lévőktől vízfőzta nyomatott.

Nagy öröme a' Romaiaknak, már érkeztek-bé a' *Tibirisre* néhány gabonával terhelt hajók, 's-még nagyon egy más tereh gabona is érkező-félbe, a' melyre egy kereskedő ház tett szert.

Gen. Championet, és hazafi *Bassal*, Mártz. 6-dikán *Romába* érkezvén, haladék nélkül Páris felé folytatják útjokat. Ez a' *Bassal*, Nápolyi Finantz Ministerré neveztetett volt közlébről az ugy nevezett *Parthenopiai* Provisoriai Országgló-széktől: hanem, mint-hogy a' Frantzia Directorium által inét el-hivattatott, nem valóhatta-fel a' Ministertséget.

A' több Ministerek' neveik, *Arcambal*, *Conforti*, és *Mastelloni*. Az első közzüllök hadi Minister.

Az ujj Systema szerént 11 Departamentomokra osztatik a' Neapolisi Status: hanem, még egész tartományok is vagynak hátra, mint *Appulia*, *Bari*, és *Calabria* a' melyeknek még előbb democratizálodni kelletik; a' mely tartományokból ha szintén néhány közönségek el-küldötték is már *Nápoly* várossába a' magok Követeiket, tsak ugyan sok hijja még annak, hogy ezen tartományok a' magok Királyokhoz viseltető hivségeiket le-tévén, Franczia principiumokra álljanak. Az *Abruzzó* nevü két tartományokban sem igen jól kell folyni.

az ujj Systemának, mint-hogy oda is fegyveres Szabadság-Prédikátorok küldettettek-el.

Frantzia Ország.

A' *Nápolyból Párisba* vitetett zászlókat Mártz. 6-dikánn adta által Lengyel fi Generál *Kniasevics* ahoz alkalmaztatott ceremoniával a' Directoriumnak.

Mártz. 12-dikénn egy Követség érkezett a' Directoriumtól az Öt-százak' Tanátsa' elibe, mely által azt kívánta a' Directorium ezen Tanátstól, hogy hozzon, vagy formáljon egy Törvényt, a' mely szerént az *Ausiriai* Ház ellen, és a' *Toskánai* Nagy Hertzeg ellen, háboru hirdetteffék. A' Tanáts ezen Követségre nézve titkos Commiszióvá formálta magát, 's-egyszersmind izent a' Vének' Tanátsához is, hogy maradjon ölszfe gyülekezve. — Kevés tanátskozás után meg-készítette az Öt-százak' Tanátsa a' Directorium által kívántatott Törvényt, és a' Vének' Tanátsához küldvén, azt ez is meg-erőffitette.

A' Levegő hajókat, és az ezekhez tartozott Levegő-Kompániát, et-törlötte a' Frantzia Directorium, mely szerént már ezentúl nem fognak a' Levegő-hajók a' Frantzia táboroknál használtatni, azért, hogy több költségbe kerülnek, hogy-sem a' mennyi hasznothajtanak.

Az eleségnek *Máltába* való bé-vitettetése, a' *Marsiliai*, *Bacri* nevü Kereskedő-Ház által vitetett véghez. Öt terhes hajók küldettek volt el ezen tzelra, a' melyek közzül egy az Anglusoktól elfogattatott, egy a' nagy szélvész miatt a' Frantzia partok mellett maradni kéntelenítettett, a' más hármak pedig, *Máltához* szerentsésen meg-érkeztek.

Bonaparte Lajos, Mártz 12-dikénn meg-érkezett *Párisba*.

Fébruárius' 25-dikénn két végzéseket határo-

zott a' Directorium, a' melyekben a' Gen. *Championet*' és volt Frantzia hazafi *Bassal*' árestáltatódások 's-Hadi Itélő-szék' elibe való állittatódások felől tefzen rendelést. — Gen. *Championetről* azt mondja ezen rendelésben a' Directorium, hogy ezen Vezér, a' reá bizattatva volt hatalmat és hadi erőt, az ugyan ezen táborhoz rendeltetve volt *Civilis Commissariusok*' activitassoknak és hatalmonak meg-gátolására fordítván, ezen tselekedete által nyilvánóságos rebelliót követett-el az Országgló-szék ellen. — Az ugyan az napi második rendelésében azt parantsólja a' Directorium az *Olofsz* országi 's-nevezetesen Nápolyi tábor' fő vezérének, hogy mind azokat a' személyeket, a' kik valamely lopásba, meg tiltatott prédálásokba, és tsikorásokba elegyittik magokat, akár mely rangu és tulajdonságu tiztségben légyenek, név szerént pedig *Bassal* volt Frantzia hazafit, állittassa Hadi-Itélő-szék' elibe.

Német Ország.

A' Felső *Rénusi* Kerületnél lévő *Orofsz Császári Agens Vukassovich* Ur, a' következő ki-nyilatkoztatást adta által a' napokban ezen Kerület' Directoriális Ministerjének *Hertling* Urnak: — „

„Ö Császári Felségének értésére esett, hogy a' Frantzia Agensek valamint Rastdtban ugy más helyekenn is, néhány Birodalmi Rendekkel, a' kik ő hozzájok hajlandósággal viseltetnek, és a' kik azon köz jóra tzelező principumoktól, melyek mellett nékiek meg kellett volna maradni, ön-nön haszon-keresésből el-távoztanak, egyet-értvén, oly hireket terjesztettek-el, hogy ő *Orofsz Császári Felsége*: a' Német Birodalom javával semmit nem fogna többé gondólni; holott pedig ő Felsége minden alkalmatosságokkal ezen hirtel ellenkező módon nyilatkoztatta-ki magát. Ehez-képpelt a' nevezett *Vukassovich*, valamint szintén

a' Német Birodalomban lakó más minden *Orosz* Ministerek is, egy 12-ik Februáriusi Rescriptum szerént, oly rendelést vettek, hogy ezen egész-szen fundamentom nélkül való hirnek mondjanak ellent, és annak képtelenségét meg-mutatván, mindenütt erőfittsék, hogy ő *Orosz* Császári Felsége, a' Német Birodalom' javához viseltető hajlandóságban meg-marad: És, a' nevezett *Vukasovitchra* bízott továbbá, hogy mindent, a' mi a' Német Rendek között való egyességnek fenn-tartására hasznos lehet, arra fordítani el ne mulassa, oly tzéllal; hogy azok a' Rendek, a' kik a' köz jó mellett egész erejékel tsatázní egész a' mái napig meg nem szüntek, ezen áthatatosságban meg-erőfittetessenek; azok, a' kik ingadozni kezdettek, fel-állittattassanak; és azok, a' kik az ellenkező részhez fordultanak, jövendőre ujjanton a' közönséges egyesüléshez tsatólják magokat, hogy ily módon, a' türedelemmel való áthatatosságra, magokat minyájon el-tökélljék, és semmi áldozatot meg ne tagadjanak, hogy az Egészszet a' kívánt tzéllra el-jutni, és a' dolgokat, régi állapotjokra vissza állani szemlélhessek. O Császári Felsége reméli, hogy a' nevezett *Vukasovics*, mind a' Romai Császári, mind pedig a' Prussiai Királyi Felségek' Ministerjeik által, hathatóson segítettí fog ezen munkában.,,

Hasonló ki-nyilatkoztatásokat tettek az *Orosz* Ministererek a' Német Birodalomnak más Kerületjeiben is, valamint szintén a' *Regensburgi* Dietánn az ott lévő *Orosz* Császári Minister *Struve* Ur is tselekedett.

A' Rastadi ujjabb környülállások:

Az itt lévő Frantzia Követség, ilyen Jelentést adatott által Mártz. 14-dikénn a' Német Birodalomi Deputatziónak: — „

„A' Respublikának meg-hatalmazott Kövétei ugy értették, hogy a' *Regensburgi* Diétánn lévő Császári Commissarius *Hügel* Ur, Mártzius' 10-dikénn az ugyan ott *Regensburgban* lévő Frantzia Respublikai Ágenshez *Bacher* hazafihoz menvén, *Károly* Fő Hertzegtől (a' *Magyar* és *Cseh* Király' táborának fő vezérjétől) egy parantsolatot adott néki által, az iránt, hogy ő egy *Austriai* Kapitány által a' Frantzia szélső posztokhoz késértessék-el *Regensburgból*. Továbbá, hogy *Bacher* hazafi azt felelte legyen, hogy az ő *Regensburgban* való lakása, a' Német országi Gyűlésnek egy Császári ratificatióval is meg-erössített Végzése által vagyon autorizáltatva; melyhez képpelt ő tsak ugy fogna onnét el-útazni, ha erőszak akarna rajta el-követetni. Végezetre, hogy néki, ily ki-nyilatkoztatása mellett is, tsak 24 órák engedettek legyen az úthoz való hozzá készülésre.,,

„Az alá-irtak, hirt tesznek ez úttal a' Német Deputatziónak és Birodalmi Gyűlésnek ezen minden principiumok és jusok' meg-rontadásáról: egyszerűsmind azt is meg-jegyezvén, hogy ők hirt tettek a' dolog felől a' magok Országgló-székjék-nél. — „

„*Bonnier, Jean-Debrie, Roberjeot.*

A' következő naponn (15-dikben) ülést tartván a' Német Deputatzió, ilyen határozást tett:— „

„A' Frantzia Követségnek tegnapi Jelentését a' közönséges Gyűlésre *Regensburgba* kell küldeni, és kérni kell a' Gyűlést, hogy tegyen oly határozást, a' mely szerént helyheztedjön olyan állapotba a' *Rástadtban* lévő Deputatzió, hogy a' Frantzia Követeknek meg-nyugtató ki-nyilatkoztatást adhasson által. Ezt a' határozását pedig a' Deputatziónak, hirül kelletik a' Frantzia Követségnél előre-való-képpen adatni: 's-a' Frantzia Követeknek tegnapi Jelentéseket, a' *Rástadtban* lévő minden Párticuláris Deputatusokkal közleni kell.

Én erre néki úgy feleltem, a' mint illet, hogy t. i. ezen készültek valósággal a' hitetlenek ellen tétetnek, 's-hogy ő engemet, a' nélkül, hogy magának alkalmatlanságot tsináljon, tsak *Cairóban* várhat-meg, a' hova én rövid idő alatt el-jutni remélem, 's-a' hól az Isten, ő közte és a' Császár között, kinek fegyvereit a' Mindenható élesittse, és ellensegeinek fejeikre ejtse, végezni fog."

Mint írják, a' Frantziák már most Egyiptomban így datálják írásaikat, és ki-adattató rende-
léseiket; *Az Egyiptomi szabadságnak első esztendejében.*

Magyar Ország.

Nagy Váradról, Mártzius 15-ikénn: — „

„Tepnap mi nálunk *Paller György* nevü Polgár 110 esztendős korában holt meg, 's-ugyan meg-
táfolta sokaknak vélekedéseiket, kik azt vélték, hogy Nagy Várad nem annyira egésséges hely volna — egyszersmind meg mutatta, hogy nálunk is jól meg öszölni lehatt. Ez az ösz ember amaz Istenek' Nektarjával, Nagy Várad jó Borotskával, hires szilva Lájjonkel (ó Szilvorummal) Dohánnyal mértékletessen, és módjával élt, halála napjáig fris volt."

Debretzenből. Egy nagy érdemü és tudós Hazafinak élete' rövid le-írása: — „

„*Aliis inserviendo consumtus est.* Egy Magyar tudós, egy jó Keresztyén, egy sok-féle sinlödökön segiteni tudó, egy világnál fogva még a' külső országokra is ki-tundöklött fákja, amaz éltében nagy érdemü Orvos Doktor *Weszprémi István* Ur, sok boldog nyugtát kívánóknak szomoruságokra, Mártziusnak 13-dikánn életének 76-dik esztendejében, meg-halálozott; ki is, hogy élete röviden le-rajzoltasson, igen érdemesnek íteltethetik: — Tanulási idejének pályáját a' *Pápai* oskolában kezdet-

te; innen a' *Sopronyi* iskolába, innen pedig a' *Debreczeni* Réform. Collegiumba ment által, a' honnan a' *Befzterze-Bányai* Oskolába menvén, midőn az itteni gyakorlatosságát is tökéletesítette volna, ismét két esztendő múlva vissza ment a' *Debreczeni* Collégiomba. A' holott Magyar Országai Tanuságának is pályáját által futván 1752-dikben vette útját *Helvetziába*, innen *Belgiomba*, a' honnan kétszer mérte által a' Tengereket *Angliáig*, 's ennek Királyi Várossában *Londonban* tanult másfél esztendeig, és itt végzette az *Orvosi Tudomány*' minden részeinek tanulását, 's itt tanulta a' többek között mind *Tudomány*, mind *Gyakorlás* szerént a' *Bábáskodó* mesterséget, mellyről dicséretes bizonyság levelet is nyert *Anglus* nyelven. *Angliából* másodszor vissza evezvén *Orvos Doktori* grádust nyert *Ultrajectumban* 1756-dikban. Onnan *Hazájába* érkezvén a' *Fges. Magyar H. T. Tanáts'* parantsolatjára ismét szoros *Tudománybéli* vizsgálást állott ki *Posonyban* 1757-dikben. Igy *Kedves Hazájában* szabad *Orvosi* gyakorlatot nyervén, választotta magának lakó helyül *Ns. K. Debreczen* Várossát 1758-dikban. Itt szülte osztán végre ama szorgalmatos *Angliai* tapasztalás azon *Bába* mesterségre tanító *Könyvet*, melly leg első a' *Magyar* nyelven: és a' mellyért akkori dicsőségessen királykodott *Felséges* *Aszszonyunktól* b. e. *Mária Theresiától* egyköröskörnyül ragyogó gyémántokkal tündöklő, és azon halhatatlan emlékezetű *Király* *Aszszonyunknak* is maga tulajdon képével és *Symbolumával* ékeskedő drága arany *Nummis-mával* meg ajándékozni méltóztatott 1767-dikben. Több tudós munkáit emliteni sok volna. Minekutánna *Ns. Debreczen* Várossában betsületből mint *Doktor* szolgált volna, majd 1768 dikban *Rendes* *Doktorrá* tétetett, és már mind öfzize 41. esztendőig minemű szerentsével, érdemmel, közönséges meg ehégedéssel szolgált legyen: maga *Ns. Debreczen* Várossa bizonysága. *Érdemeinek* meszize

ki terjedő Hire a' külső országokra is hatván, először a' *Jablonovi*, majd a' *Göttingai*, 's végre a' *Jénai* Tudos Társaságoknak tagjává tétettetett, a' minthogy mind haláláig meg nem szűnt külömbkülömb könyvekkel mind a' *Magyar*, mind a' *Deák* Tudományok' egét világosítani. — Miként tiltatott ezen Magyar tudós az idegenektől is, például elő hozhatjuk a' többek között, hogy egy hires Ultrajectomi Professor, tanítványai előtt közönségesen ítélte leg-jobbnak egy munkáját, melyet *Weszprémi István* Ur a' Peltisnek bé-oltásáról, és a' méregnek az orvasságokban való hasznosságáról irt vólt. — Egy más hasonló hires idegen Professor így kiáltott fel: *Jertek elő Atyák, és Anyák, tanuljátok meg ennek a' Pannoniai Apollónak hasznos munkájából, miképpen kelljen a' gyermekeket jól nevelni.* — Mitsoda gondolkodásu igaz Keresztény lett legyen, tsak az a' *Deák* írás is eléggé bizonyítja, a' melyet halálához közelítvén, tett a' könyvébe, melynek Magyar értelmé ez: *Maradjatok magatoknak mindenek, ti it' Orvosi szerek: Te pedig Ur Jésus jöj-él, és orvosló kezeiddel gyógyíts-meg engemet.* — Adjon Isten hazánkiai közzül lok ily tudos főket. Ő pedig nyugodjon az *Abrahám'* kebelében örök idöket

Hir-Levél.

A' Deák-nyelv' Felfejtegetésére, avagy a' Resolútióra vezető úgy neveztetett Circulus. *Deák-magyar nyelvonn elő adra Bellicz Jónás által. Sopronban nyomtattatott Szielz Kláránál in 8vo az árra 7 kr.*

Ezen kis Könyvetskének szerzője valamint-hogy semmi nagy álmadozással nints ezen zsenge-igyekezete felől: úgy más felől hiszi azt, hogy a' *Deák* nyelvet tanulni kezdő, kivált falusi iskola-béli magyar gyermekeknek, nem lészzen ez haszontalan. A' *Circulus* ugyan régen forog már osko-

láinkban, de tsak kézírásban, ugyan azért többnyire hibásan; mert a' Tanító nem gyöz mindennek *ingyen* írni, a' kezdő gyermekek pedig alkalmatlanok arra, hogy hiba nélkül le-irják azt, a' mit nem értenek. Ezen kívül tsak deákul vólt, melyet, bár mint magyaráztatott is, az iffjúság nem erthetett, pedig — *legere et non intelligere, est — negligere*. Mivel pedig a' mesterség-szókat (terminos technicos) még most meg kellett a' magyar Textusban is tartani; azok hátul Toldalékban a b c rendben, hogy a' gyermek minden szót hamar felüthessen, rövideden meg magyaráztatnak. — Egyébbaránt a' szerző ezen gondolattal botsátja ezt minden Esmérők' ítélete alá:

*Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti; si non, his utere mecum.*

A' mely érdemes Tanító, vagy hönyvkötő, vagy más akármelly jó szívű Hazafi ezen Könyvetske aránt meg keresi a' szerzőt *franco* küldött levele által, kész lészzen annak ezzel szolgálni, 's azok, a' kik felesebb vevőket szereznek, a' XI-dik darabot ingyen kapják. —

Találhatni is már ezen Könyvetskét, Pápánn, T. T. Szakonyi József Senior Úrnál; Györben, T. T. Németh László Ev. Professor Úrnál; N. Dömölkönn T. T. Horváth Péter Káplán Úrnál; Sopronban Horváth Pál Theolog. Ifjúnál; Köszegenn, Ludwig Sámuel Könyvkötő Úrnál, és Nagyerezsdenn, magánál a' szerzőnél.

Költ Nagyerezsdenn 16-dik Martiusban, 1799.

*Bellicz Jónás
Ev. Osk. Rector.*